

Grundlovskomiteen 2003 vedr. Irak-krigen Helligkorsvej 35 A, 2. • 4000 Roskilde • Formand@gk2003.dk2811 7611 • www.gk2003.dk • Konto 3336-10082897Folketingets Retsudvalg
Folketinget
Christiansborg 1240
København K

21-11-2008

Til Retsudvalgets medlemmer

Grundlovskomiteen 2003 er mandatar i den verserende grundlovssag ved Højesteret om beslutningen om Danmarks deltagelse i angrebskrigen mod Irak.

Vi tillader os herved at rette henvendelse til Folketingets Retsudvalg, angående dels den langsommelige og dels den stærkt tidsbegrænsende behandling, som sagen udsættes for i Højesteret.

Sagen blev anlagt i efteråret 2005 for 26 danske statsborgere, hvoraf de to er forældre til en dansk soldat, Bjarke Kirkmand, der blev dræbt i Irak.

Statsministeren har i første omgang forhalet sagen ved at begære den afvist under påstand om såkaldt manglende søgsmålskompetence. Østre Landsret fulgte dette synspunkt, hvorefter vi i juni 2007 rettidigt ankede afvisningsdommen til Højesteret, hvor den har verseret siden.

Jf. vedlagte presseklip fra juli 2008 omgjorde Procesbevillingsnævnet Civilstyrelsens afslag på fri proces, hvilket indebærer, at Procesbevillingsnævnet finder, at sagen både har et reelt alvorligt indhold, og at der er en vis udsigt til medhold.

Det er altså en sag, som efter både Procesbevillingsnævnets og vores opfattelse bør tages ganske alvorligt.

Det er klart, at Statsministeren v/Kammeradvokaten bruger alle ressourcer på at forhale sagen og at forklejne dens betydning, som vedrører både forståelsen af Grundlovens § 19, og i det hele

taget om domstolene skal træde i karakter som den tredje statsmagt med hensyn til at vogte over Grundlovens overholdelse.

Vi mener at der i allerhøjeste grad er brug for, at Højesteret bør udføre sin korrektive rolle som beskytter af demokratiet og retsstaten, ikke mindst i vore dage, således som det er forudsat fra Grundlovens bestemmelse om tredelingen af magten, og herunder kontrollen med overholdelsen af Grundloven. Derfor finder vi det meget beklageligt, at de vilkår, som sagen ved Højesterets egen sagsbehandling udsættes for, er så forsinkende og nærmest modvilig:

1. For kort tid til den mundtlige forhandling af sagen i Højesteret

De 26 sagsøgere og deres advokater finder, at der afsættes for kort tid til den mundtlige behandling af sagen ved Højesteret. (Vi mener, at 3 såkaldte "dage"¹ à 4 timer og 20 min., altså 13 timer i alt, er for lidt til at præsentere den omfattende sag ordentligt. Dette er i hvert fald tilfældet, hvis offentligheden som tilhørere til sagen i Højesteret og/eller andre tilhørere, skal have reel mulighed for at kunne følge med. Bliver forløbet i retten alt for komprimeret mistes sagens almindelige forståelighed og folkelighed, idet det bliver en indforstået tale mellem advokaterne og retten. Offentlighed ved den judicielle proces er et demokratisk grundprincip, som i øvrigt i Danmark er baseret på Grundlovens § 65 om, at "*I retsplejen gennemføres offentlighed og mundtlighed i videst muligt omfang.*")

Der er ingen grund til "discount-justits" i denne sag.

2. Uhyre langsommelighed ved Højesterets prioritering af sagen

I lyset af almindelige retssikkerhedsmæssige hensyn om sagens fremme er det urimeligt, og endvidere ikke i overensstemmelse med forventningerne til den nye domstolsreform, at Højesteret først kan finde tid til sagens behandling i marts 2010 (!). Af forarbejderne til reformen fremgår det, at tankegangen bag at flytte 2-instanssystemet "en etage" ned, således at alle sager som udgangspunkt skal begynde på byrets niveau (de er nu ved at blive overbelastet!) var, at Højesteret skulle have mere tid til "princielle sager".

Om dette henviser vi til følgende materiale, der ligger til grund for vedtagelsen af den såkaldte "domstolsreform":

I Kopi af Højesterets høringssvar til Justitsministeriets lovafdeling af 20. januar 2006, hvori Højesteret bl.a. anfører følgende:

¹ "1 dag" i Højesteret begynder kl. 9.00 og slutter kl. 14.00 (med 2 mellemliggende pauser på i alt 40 minutter).

"Når reformen er slået igennem i Højesteret, vil Højesteret få færre sager, og det må forventes, at det vil være muligt at nedbringe de lange berammelsestider.

Højesteret kan på denne baggrund fuldt ud tilslutte sig lovforslagets målsætning om, at Højesteret i langt højere grad skal fungere som overordnet appelinstans, der fastlægger praksis i sager af principiel betydning eller anden vidtrækkende betydning, jf. udkastet til lovforslag s. 169. Den foreslåede ændring af instansordningen, hvorefter alle sager som hovedregel skal begynde i byretterne i første instans, vil betyde, at Højesterets arbejde i videre omfang end i dag kan koncentreres om de centrale elementer i Højesterets opgaver." (Understreget her.)

- II Justitsministerens bemærkninger til lovforslaget/betænkningens side 261 nederst under pkt. 9.3.1.1.:

"Justitsministeriet anmodede i juni 1994 Retsplejerådet om at vurdere og udforme forslag til nye regler i retsplejeloven vedrørende behandlingen af nævningesager. Baggrunden herfor var bl.a., at Højesteret over for Justitsministeriet havde peget på, at der var anledning til at overveje en ændring af den gældende instansordning med henblik på at sikre en mere hensigtsmæssig anvendelse af Højesterets ressourcer."

og side 267 nederst og side 268:

"Højesteret vil derimod ikke længere skulle behandle sager, der er afgjort som nævningesager i landsretten, og som ikke rejser spørgsmål af principiel betydning mv., men f.eks. alene angår den konkrete strafudmåling. Den foreslåede ordning indebærer således også på straffesagsområdet, at Højesteret kan koncentrere sig om det, der er kerneopgaven for landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen (principielle sager mv.), eller i øvrigt rejser spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde." (Understreget her.)

- III Justitsministeriets notat mærket "CKV40599" om "Politi- og domstolsreformen", side 4, hvori det under overskriften "3. Domstolsreformen" blandt andet anføres, at

"Etablering af større byretter med flere medarbejdere vil i sig selv medvirke til at styrke fagligheden og fremme en hensigtsmæssig udnyttelse af domstolenes ressourcer, men herudover er denne del af reformen som nævnt også nødvendig for, at andre elementer i reformen kan gennemføres i praksis.

Med reformen gennemføres således bl.a. en mere sammenhængende instansordning. Byretterne bliver den almindelige førsteinstans, hvor alle civile sager og straffesager starter, i modsætning til i dag hvor visse sager (de større civile sager og de alvorligste straffesager) starter i landsretten. Med denne reform af instansordningen vil landsretterne og Højesteret i højere grad kunne fungere som overordnede appelinstanser, der fastlægger praksis i sager af principiel eller anden vidtrækkende betydning." (Understreget her.)

Til nærmere orientering vedlægges kopi af korrespondance og retsbøger. Som bilag til en del af korrespondancen, nemlig advokat Bjørn Elmquist og advokat Christian Harlang's brev til Højesteret af 29. oktober 2008, er udarbejdet en **oversigt over sagens langsommelige gang siden 2005**. Af denne oversigt fremgår følgende:

Sagsanlæg

Asger Baunsbak-Jensen m.fl., anlagt	11. oktober 2005
Johan Mortensen Kirkmand m.fl., anlagt	22. november 2005

Behandling² for 1. instans (Østre Landsret)

Hovedforhandling i	Januar og februar 2007
Dom afsagt	11. april 2007

Ankebehandling for Højesteret

Indanket for Højesteret	5. juni 2007
Hovedforhandling for Højesteret	Marts 2010
Højesterets dom	Marts 2010

Påkendelse i realiteten³

Realitetsbehandling i 1. instans (antageligt)	Medio 2011
--	------------

Realitetsbehandling i Højesteret (antageligt)	Primo 2013
--	------------

² Ved sagsøgtens svarskrifter nedlagdes principalt påstand om afvisning og begæring om udskydelse af sagen til forudgående særskilt behandling heraf.

³ Forudsat, at Højesteret ændrer Landsrettens afvisningsdom og fastslår søgsmålskompetence.

Ovenstående beregning er selvsagt behæftet med usikkerhed. En samlet behandlingstid mellem 7-8 år må skønnes sandsynlig. Ovennævnte materiale er til Retsudvalgets disposition. Udvalget er velkommen til at kontakte undertegnede hvis flere oplysninger ønskes.

Vi finder, at der er grund til at gøre Retsudvalget opmærksom på, at Højesteret efter vores opfattelse i denne betydningsfulde sag ikke fungerer som man burde kunne forvente, ikke mindst efter domstolsreformen.

- - - - -

Grundlovskomiteen vil gerne understrege, at der ved dette brev på ingen måde lægges op til og ej heller forventes, at man fra Folketingets side på det konkrete plan aktuelt vil blande sig i en verserende retssag.

Formålet med nærværende henvendelse er at bidrage med relevante oplysninger til Folketingets fortsatte overvejelser om domstolenes ressourcer, der jo finansieres over finansloven, og dermed - naturligt - er et folketingsanliggende.

Vi finder det relevant for Folketinget nøje at følge med i, hvorledes disse ressourcer anvendes, og hvordan ventetiderne ved domstolene udvikler sig.

Med venlig hilsen

Birgitte Albrechtsen
formand for GK2003

* Bilag 1- 9 vedlagt

* Bilagene er fremlagt i udvalgssekretariaternes arkiv.